

Huvudman

Borlänge kommun
skolnamnden@borlange.se

Beslut

Datum 2025-11-13

Dnr 2024:7317

Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Tjärnaskolan i Borlänge kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 21 februari 2025

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Borlänge kommun en anmärkning avseende brister rörande extra studietid. Borlänge kommun ska senast **fredag den 13 februari 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2024 genomfört en tillsyn av Tjärnaskolan i Borlänge kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande kränkande behandling, lärarbehörighet, skolenhetens skollokaler, studiero, garantin för tidiga stödinsatser, särskilt stöd och extra studietid.

Skolinspektionen har den 21 februari 2025 beslutat att förelägga Borlänge kommun att senast den 15 augusti 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brister rörande anmälan om kränkande behandling, undervisningen ges av legitimerade och behöriga lärare samt extra studietid.

Borlänge kommun har den 15 augusti 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet. Vidare inkom huvudmannen bland annat med kompletterande anställningsavtal och aktuella scheman den 25 augusti och den 2 september 2025.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Borlänge kommun har följt föreläggandet samt om påtalade brister har avhjälpats.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av

skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen).

Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Extra studietid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Huvudmannen har i samband med redovisningen inkommit med elev- och lärarscheman för årskurs 4 till 6 läsåret 2025/2026 där det framgår när den extra studietiden erbjuds och vilka lärare som håller i den. Av dokumentationen framgår att den extra studietiden på Tjärnaskolan består av en timme obligatorisk studietid, kallad *obligatorisk studiehjälp* och en timme frivillig studietid, kallad *frivillig läxhjälp*, per vecka förlagd under eller i direkt anslutning till skoldagen. I de flesta klasser ligger den extra studietiden schemalagd för hela klassen, men i klasserna 4a, 4b och 6b ligger modersmålsundervisning schemalagd parallellt med den extra studietiden.

Rättslig reglering

Eleverna i årskurs 4–9 ska erbjudas att frivilligt delta i undervisning i form av extra studietid. Erbjudandet ska omfatta minst två timmar per vecka. Undervisningen ska anordnas under eller i direkt anslutning till skoldagen vid den skolenhet eleven tillhör. (10 kap. 5 a § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår bland annat att det bör vara den ordinarie läraren som tillsammans med eleven planerar vad som kan vara lämpligt att arbeta med under studietiden. Likaså bör det vara den ordinarie läraren som följer upp vad eleven har uträttat. På så sätt skapas det en koppling mellan studietiden och det som sker på lektionerna i de olika ämnena. Elevens behov bör vara utgångspunkten för upplägget av studietiden. För vissa elever kan det handla om mer tid för att befästa kunskaper i ett lugnare tempo. För andra kan studietiden vara ett tillfälle att gå vidare och fördjupa sig i det som har behandlats på lektionerna.

Det bör vara frivilligt för elever att delta i verksamheten, vilket bör framgå av lagen eftersom detta skiljer sig åt jämfört med vad som i huvudsak gäller för övrig undervisning i grundskolan. Huvudmän och skolor bör arbeta för att särskilt motivera de elever som har störst behov av att delta i studietiden. Det grundläggande syftet att höja kunskapsresultaten och bidra

till ökad likvärdighet, särskilt i fråga om att kompensera för elevers olika förutsättningar, lägger ett särskilt ansvar på huvudmän och skolor i arbetet med att uppmuntra till deltagande. (prop. 2021/22:111 s.18–19)

Skolinspektionens bedömning

Av huvudmannens redovisning framgår att Borlänge kommuns verksamhet vid Tjärnaskolan inte erbjuder minst två timmars frivillig extra studietid per vecka för alla elever i årskurs 4 till 6, som författningarna kräver. I stället har eleverna en timmes obligatorisk studiehjälp och en timmes frivillig läxhjälp enligt huvudmannens inlämnade dokumentation, vilket är en brist. Vidare ligger modersmålsundervisning för vissa klasser schemalagd parallellt med den extra studietiden. Det innebär att eleverna som studerar modersmål inte kan ta del av den extra studietiden vilket är en brist.

Skolinspektionen bedömer att Borlänge kommun inte följer författningarna som säger att alla elever i årskurs 4 till 9 ska erbjudas frivillig extra studietid minst 120 minuter i veckan.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Borlänge kommuns verksamhet vid Tjärnaskolan uppfyller inte författningarnas krav vad gäller extra studietid. Utredningen visar att huvudmannen har valt att göra en timmes extra studietid obligatorisk och endast ha en timme extra studietid som frivillig. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Borlänge kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Undervisningen bedrivs av legitimerade och behöriga lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av Skolinspektionens föreläggande framgår att eleverna på Tjärnaskolan har fått undervisning av olegitimerade och obehöriga lärare i flera ämnen och att huvudmannen inte inför läsåret 2024/2025 hade gjort rekryteringsförsök för att hitta behöriga lärare för dessa tjänster.

Borlänge kommun har nu redovisat en förteckning över samtliga undervisande lärare i förskoleklass till årskurs 6 på Tjarnaskolan vid läsårsstart 2025/2026 samt bifogat de annonser som huvudmannen har publicerat under vårterminen i syfte att rekrytera behöriga lärare i alla ämnen. Annonserna gällde:

- Lärare årskurs F-3
- Lärare årskurs 4–6
- Slöjdlärare
- Musiklärare

Lärförteckningen innehåller 39 lärare, varav 26 lärare är legitimerade (67 procent) och fem lärare går arbetsintegrerad lärarutbildning (AIL).

Av huvudmannens redovisning framgår att två lärare med legitimation har rekryterats inför läsåret 2025/2026 till de annonserade tjänsterna Lärare årskurs 1–3 och Lärare årskurs 4–6. I slöjd och musik har ingen lärare med lärarlegitimation anställts. Där undervisas eleverna i årskurs 1, 3, 4, 5 och 6 fortfarande av lärare som är visstidsanställda och saknar lärarlegitimation. I årskurs 3 undervisas eleverna i teknik av en olegitimerad lärare och i årskurs 6 undervisas eleverna i de moderna språken tyska och franska av lärare som saknar lärarlegitimation. Av komplettering den 20 oktober framgår att anledningen till att skolan inte har sökt efter behöriga lärare i moderna språk franska och tyska är att skolan i stället har använt lärare som har sin huvudanställning vid en annan av huvudmannens enheter detta läsår.

Huvudmannen förklarar i sin redovisning att beslutet om att använda lärare utan legitimation och/eller rätt behörighet i undervisningen grundar sig på den undantagsbestämmelse som återfinns i 2 kap. 18 § skollag (2010:800).

Huvudmannen bedömer att de lärare som har anställts utan legitimation är lämpliga att bedriva undervisningen och besitter, i möjligaste mån, utbildning som motsvarar en behörighetsgivande sådan.

Rättslig reglering

Endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning, som huvudregel, får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 2 kap. 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen, och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan person får bedriva undervisning under högst

ett år i sänder. Detta gäller dock inte om undervisningen avser modersmål. (2 kap. 18 § skollagen)

Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare eller förskollärare i skolväsendet utan tidsbegränsning. Den som inte har legitimation som lärare får dock anställas som lärare i skolväsendet utan tidsbegränsning, om han eller hon ska undervisa i modersmål. (2 kap. 20 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Anmälan om kränkande behandling

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning framgår att all personal på Tjärnaskolan har informerats om Skolinspektionens beslut den 21 februari 2025, då Borlänge kommun erhöll ett föreläggande med anledning av att inte all personal anmäler till huvudmannen när en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten.

Av redovisningen framgår vidare att teamledarna på skolan har fått information om lagstiftningen gällande kränkande behandling den 4 och den 11 mars 2025 och all personal har fått utbildning i hur de ska anmäla kränkande behandling i kommunens digitala system den 14 maj och den 16 juni. En uppföljning av rutinen genomfördes med all personal den 17 juni samt den 13 augusti 2025. Vidare uppger huvudmannen att antalet anmälningar om kränkande behandling som inkommit har ökat från läsåret innan.

Rättslig reglering

En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. (6 kap. 10 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Anna Malmenfelt

Beslutsfattare

Signerat av: Anna Nygren Malmenfelt

X Anna Högfors Lindståhl

Föredragande

Signerat av: Anna Högfors Lindståhl